

Yttrande

Datum 2023-08-16
Klassificering 1.5.2
Dnr RAÄ-2023-1446
Avdelning Kulturmiljöavdelningen
Enhet Bebyggelseutveckling

Ert datum 2023-05-03
Ert dnr 2215/2021

Riksantikvarieämbetet yttrande över Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet har ingenting att erinra mot de föreslagna föreskrifterna, men har förslag på förändring av skrivningar gällande varsamhet, förvanskning och särskilt värdefull byggnad, 8 kap. 4–6 §§. Det bör också framgå hur det kan säkerställas att byggherren och byggnadsnämnden har tillräckliga kunskaper för att hantera kravet på varsamhet och förbudet med förvanskning.

Riksantikvarieämbetet ser i övrigt fördelar med att skrivningar gällande kulturvärden lyfts från allmänt råd till föreskrift och därmed blir bindande.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet ser positivt på att föreskriften i 1 kap. 13 § tydligt anger att det vid ändring av byggnad ska anges om byggnadens kulturvärden påverkas negativt och hur en negativ påverkan kan undvikas.

Det är också värdefullt att föreskrifternas 8 kap. inledande 1–2 §§ anger att avsteg från säkerhetsnivån får göras om säkerheten avseende bärförmåga, stadga och beständighet ändå blir godtagbar, om det krävs för att uppfylla kraven på varsamhet, följa förbudet mot förvanskning och för att tillvarata byggnadens kulturvärden. Riksantikvarieämbetet anser att kulturvärden kan gagnas av att krav på varsamhet (4 §), förbud mot förvanskning (5 §) samt kriterier för särskilt värdefull byggnad (6§) så tydligt lyfts i föreskrifterna.

Riksantikvarieämbetet
Box 1114
621 22 Visby
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Bankgiro 5052-3620

När det gäller skrivningarna om vad som avses med byggnadens karaktär kopplat till varsamhet 8 kap. 4 §, anser Riksantikvarieämbetet att den tydlighet som finns i lagtexten skulle kunna lyftas in i denna text så att de egenskaper som omnämns i paragrafen tydligare kan kopplas till dessa värden. Förslagsvis genom att texten ändras enligt nedan:

En åtgärd ska anses uppfylla kravet på varsamhet om åtgärden respekterar byggnadens karaktär *och tillvaratar dess tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden.*

På motsvarande sätt kan 8 kap. 5 § kompletteras enligt nedan:

För att en åtgärd inte ska anses medföra en förvanskning av en särskilt värdefull byggnad *ur historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt* ska åtgärden 1. Inte förändra byggnadens karaktärsdrag o s v.

Riksantikvarieämbetet vill också framhålla att 6 § sista stycket gällande avvägningar kopplade till undantag från förvanskningsförbudet förutsätter antikvarisk kunskap.

När kriterierna för en särskilt värdefull byggnad anges bör det förtydligas att även en yngre byggnad kan vara särskilt värdefull. Förslagsvis genom följande tillägg: Byggnader från tiden före 1920-talets bebyggelseexpansion, som har sin huvudsakliga karaktär bevarad, ska anses vara särskilt värdefulla om inte något talar däremot. *Även yngre byggnader kan dock vara särskilt värdefulla från historisk kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.*

Föreskrifterna syftar bland annat till att tydliggöra byggherrens och byggnadsnämndens roller. Det är byggherrens ansvar att ta reda på byggnadens egenskaper, inklusive dess kulturhistoriska värde. Byggherren ska även avgöra om en mindre avvikelse från föreskrifterna är lämplig vilket ska följas upp av byggnadsnämnden främst vid start- och slutbesked. Detta ställer krav på kunskap om kulturvärden hos såväl byggherren som hos byggnadsnämnden. Riksantikvarieämbetet anser därför att det bör framgå hur kontrollen av kulturvärden följs upp och att det tydligt bör framgå att byggnadsnämnden kan ställa krav på certifierad sakkunnig avseende kulturvärden.

Riksantikvarieämbetet instämmer i konsekvensanalysens slutsats att det är positivt för kulturmiljön att föreskriften anger att en åtgärds påverkan på kulturvärden ska klarläggas. Kunskap om kulturmiljöer hos såväl byggherrar som byggnadsnämnd är dock avgörande för att säkerställa att kulturvärden hanteras enligt lagens intentioner. Det gäller såväl avvägningar som när det gäller att hantera varsamhet, förbud mot förvanskning, identifiera bebyggelse med kulturvärden samt att ställa krav på handlingar och kontrollplaner.

Detta beslut har fattats av t.f. avdelningschef Christian Runeby efter föredragning av utredaren Anna Thorsell.

Beslutet har signerats elektroniskt och saknar därför underskrifter.